

บทที่ 7

การจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

ขอบเขตของเนื้อหา

- ความมุ่งหมาย
- การจัดการสอนสุขศึกษา ได้แก่ การจัดการสอนโดยตรง การจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์ และการจัดการสอนแบบบูรณาการ
- สรุป
- ภาระและกิจกรรมท้ายบทที่ 7

วัตถุประสงค์แบบที่ 7

เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถที่ดีอื่นๆ

- รับความมุ่งหมายการจัดการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนได้
- อภิปรายการจัดการสอนโดยตรง การจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์และการจัดการแบบบูรณาการได้
- ยกตัวอย่างการจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์ได้

บทที่ 7

การจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

ความนำ

การจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพ เกิดหัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และเกิดการปฏิบัติหรือสุขปฏิบัติจนเป็นนิสัยที่เรียกว่าสุขนิสัย ซึ่งในการจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียนนี้ สามารถสอนได้โดยตรง สอนแบบสหสัมพันธ์ และจัดสอนแบบบูรณาการ

การจัดสอนสุขศึกษา (Health Instruction) ในโรงเรียน หมายถึงทางโรงเรียน จัดมวลประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการปลูกฝังหัศนคติที่ดีที่ถูกต้องทางด้านสุขอนามัย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ

1. ความมุ่งหมาย

การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของโรงเรียนที่จะต้องให้การศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนซึ่งมีความมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น
 - การรักษาอวัยวะต่าง ๆ
 - การรับประทานอาหารอย่างมีประโยชน์และคุณค่า
 - การออกกำลังกายและการพักผ่อน
2. เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เกิดหัศนคติที่ดีถูกต้องทางด้านสุขภาพ
 - มีความคิดที่ดีในการรักษาสุขภาพของคนเอง
 - มีความเชื่อในการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบัน
 - มีหัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการแปรรูป

3. แก้ไขส่วนบกพร่องของร่างกาย และป้องกันสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้เสียไป เช่น

- รักษาพื้นอย่างถูกวิธี
- รักษา衛ดทรงในอิริยาบถต่าง ๆ
- รักษาสายตามิให้สั้น ยาวและเอียง

4. เพื่อให้ความรู้ทางสุขภาพแก่ประชาชนในอนาคต เช่น

- เด็กนักเรียนมีความรู้ทางสุขภาพ ต่อไปภายภาคหน้าเมื่อเจริญเติบโตก็ยังน้ำใจความรู้ทางสุขภาพไปใช้อีก

- ประชาชนจากชุมชนเข้าตัวอย่างจากทางโรงเรียนไปปฏิบัติตาม

5. ช่วยจัดความเชื่อที่ผิด ๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น

- ความเจ็บป่วยเป็นการลงโทษของแพทย์ฟ้าคิน
- ผู้หญิงเป็นประจำเดือนห้ามดื่มน้ำมะพร้าว
- เป็นผล ห้ามรับประทานอาหารประเภทเนื้อ ไข่

6. ให้นักเรียนหันมาสนใจ และนิยมในทางการแพทย์สมัยใหม่ เช่น

- แขนหักให้แพทย์เข้าเพื่อก oy อย่างถูกต้อง
- เจ็บป่วยไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน
- เนื่องอกใช้วิธีศัลยกรรม

7. ให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข เช่น

- มีสุขภาพทางกายดี
- มีสุขภาพจิตดี
- ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี

2. การจัดการสอนสุขศึกษา

ในการสอนสุขศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม ซึ่งจะแบ่งการจัดการสอนออกเป็น 3 แบบ คือ

2.1 การจัดการสอนโดยตรง (Direct Teaching)

2.2 การจัดสอนแบบสหสัมพันธ์ (Correlation)

2.3 การจัดสอนแบบบูรณาการ (Integration)

2.1 การจัดการสอนโดยตรง หมายถึง การจัดสอนไปตามหลักสูตรหรือประมาณการสอน แผนการสอน หรือโครงการสอนวิชาสุขศึกษาของโรงเรียนตามกำหนดเวลา หรือช่วงโฉนดที่ได้ระบุไว้ในตารางสอน เป็นรายชั่วโมง สัปดาห์หรือปีซึ่งมีการกำหนดชั่วโมงสอนเป็นรายสัปดาห์ ๆ ละ 1 ชั่วโมง ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยม โดยใช้ระบบหน่วยกิต

2.2 การจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์ เป็นการจัดสอนเป็นรายวิชา ๆ ไปเข่นเคียงกับการจัดสอนโดยตรงเหมือนกัน แต่จัดให้มีเนื้อหาหรือทักษะของบางวิชาหรือทุก ๆ วิชาสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เช่น วิชาสุขศึกษามีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษา วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ส่วนวิชาสุขศึกษามีความสัมพันธ์น้อยลง คือ ภาษาไทย ศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ในการสอนสุขศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ นั้น ความสัมพันธ์ควรจะต้องเป็นไปทั้ง 2 ทาง หรือเรียกว่า "กระบวนการคู่" (Two Way Process) คือ ไม่ใช่สอนวิชาอื่น ๆ ให้สัมพันธ์กับวิชาสุขศึกษาเพียงฝ่ายเดียว แต่จะต้องสอนวิชาสุขศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจจะดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 จัดสอนให้สัมพันธ์กับวิชาพลศึกษา

วิชาพลศึกษามุ่งส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน มีสุขภาพอนามัยดี มีความแข็งแรง อดทน และทำให้อ้วนหัวใจ ของร่างกาย สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกหัดให้มีทักษะเบื้องต้นในการเคลื่อนไหว เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานประจำวัน ซึ่งหัวข้อเรื่องอาจจะน้ำมามัสมัพน์ หรือสอดแทรกในวิชาพลศึกษา คือ

- 1) การรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกายให้มีสมรรถภาพดี โดยการ
 - ออกกำลังกายที่เหมาะสม
 - รับประทานอาหาร
 - การพักผ่อน

- 2) การปฐมพยาบาล และการรักษาการบาดเจ็บจากกีฬา เช่น
 - การปฐมพยาบาลข้อเคลือด ขัดยอก กล้ามเนื้ออวัยวะ
 - การพายปอด
 - การเข้าเพือกเมื่อกระดูกหัก
- 3) การตรวจร่างกายจากแพทย์กับการเล่นกีฬา และเรียนกิจกรรมพลศึกษา
 - ควรตรวจสอบหัวใจ ปอด

การเรียนกิจกรรมพลศึกษา

- - ตรวจสภาพของหัวใจ ปอด
- 4) ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
 - ผ่อนคลายความตึงเครียดของประสาท
 - มีความสนุกสนาน
- 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่น การออกกำลังกายและการพักผ่อน
 - ออกกำลังกายพอเหมาะสม
 - พักผ่อนเพียงพอ
- 6) ความสัมพันธ์ระหว่างอาหาร กับการฝึกความแข็งแรง
 - รับประทานอาหารเพียงพอกับความต้องการของร่างกายกับการที่ร่างกายได้ใช้พลังงานไป

- 7) ความปลอดภัยในการเล่นกีฬา
 - หลีกเลี่ยงอุบัติเหตุจากการกีฬา
 - เลือกกีฬาที่เหมาะสมสมกับสภาพร่างกายของตน
- 8) การส่งเสริมทรรศธรรมกับสุขภาพ
 - สุขภาพทางร่างกายแข็งแรง มีทรรศธรรมดี
- 9) ความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ กับร่างกายในการพัฒนาการของบุคคล
 - จิตใจแจ่มใส
 - ร่างกายแข็งแรง

2.2.2 จัดสอนให้สัมพันธ์หรือสอดแทรกในวิชาวิทยาศาสตร์

วิชาวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับชีววิทยา เป็นวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตตลอดจนการทำงานของอวัยวะ ซึ่งจะเกี่ยวกับหัวข้อสุขศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) ความเจริญเติบโตของเซลล์ และสิ่งที่มาระบบรег เทื่อนต่อความเจริญเติบโต
- 2) ความรู้ในเรื่องการสืบพันธุ์
- 3) การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย
- 4) ความรู้ในเรื่องการป้องกัน รักษาและสงวนคุณค่าอาหาร
- 5) เชื้อโรคบางชนิด

2.2.3 จัดสอนให้สัมพันธ์กับวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษา ได้ศึกษาความเป็นมาในอดีตทางสังคม ทางวัฒนธรรม และสภาพปัจจุบันทางการเมือง ศีลธรรม ซึ่งอาจสอนให้สัมพันธ์กับวิชาสังคมศึกษาได้โดย

- 1) ความรับผิดชอบของบุคคลในเรื่องสุขภาพอนามัยของตนและส่วนรวม
- 2) ความรับผิดชอบของรัฐในด้านสุขภาพ
- 3) ความรู้ใหม่ ๆ ใน การป้องกันโรคและรักษาโรค
- 4) ศึกษาลิ้งแผลล้อมการวางแผนเมืองให้ถูกสุขลักษณะ
- 5) การจัดหน่วยนั้นหน้าการในโรงเรียนและห้องพัก
- 6) อันตรายจากภาระและภูมายคุ้มครอง
- 7) ความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง
- 8) ความรู้เรื่องสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น

2.2.4 จัดสอนสัมพันธ์ในวิชาคหกรรมศาสตร์ ได้ดังนี้คือ

- 1) การจัดบ้านและลิ้งแผลล้อมให้ถูกสุขลักษณะ
- 2) คุณค่าของอาหาร เตรียมอาหารและการเก็บรักษาอาหาร
- 3) การพยาบาลผู้ป่วยในบ้าน
- 4) การพัฒนาการของเด็กและการเลี้ยงดู

- 5) ปัญหาและความรู้เรื่องการแต่งงาน
- 6) ความรู้ในการใช้อุปกรณ์ภายในบ้านให้ถูกสุขลักษณะ
- 7) การแต่งกาย การใช้เลือด้า และการรักษาอย่างถูกสุขลักษณะ
- 8) การใช้ยาประจำบ้าน

2.2.5 จัดสอนสัมพันธ์ในวิชาลูกเสือและอนุกาชาด

- 1) สอนวิชาการปฐมพยาบาล
- 2) การตั้งค่ายถูกสุขลักษณะ
- 3) การทำน้ำสะอาดไว้คั่มและใช้
- 4) การสร้างและรักษาห้องน้ำห้องส้วม
- 5) การกำจัดขยะมูลฝอย
- 6) การรักษาความสะอาดของค่าย
- 7) การหุงต้มอาหารให้ถูกสุขลักษณะ
- 8) การออกกำลังกายให้เป็นประโยชน์

2.3 การจัดสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การจัดสอนที่เป็นไปตามหลักสูตร หรือประเมินการสอนของแต่ละโรงจัดขึ้น ซึ่งเรียกหลักสูตรนั้นว่า Core Curriculum ซึ่งเป็นการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นศูนย์กลาง (A Central Topic) โดยนำเอาความรู้จากหลาย ๆ วิชา มาผสมผสานกัน เป็นการสอนแบบหน่วย (Unit Teaching) ซึ่งจะต้องเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) เมื่อนอกัน

หลักสูตรวิชาสุขศึกษา

สอนทุกระดับ เพราะจะทำให้เกิดความรู้ต่อเนื่องกัน อันจะมีผลทางปฏิบัติจริง ๆ
 เวลาเรียน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 เนื้อหา คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - ระดับวัย
 - เพิ่มความยากขึ้น ๆ เมื่อรดับสูงขึ้น

ปัญหาในการจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนขาดความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของวิชาสุขศึกษา
2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา

หลักสูตรแบบบูรณาการ คือ หลักสูตรที่จะต้องกำหนดปัญหาชีวิตชีวันก่อนแล้วจึงสอนวิชาการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา
เหล่านั้น

3. สรุป

การจัดสอนสุขศึกษาในโรงเรียน แบ่งการจัดสอนออกเป็น 3 แบบ คือ การจัดสอนโดยตรง ในชั่วโมงวิชาสุขศึกษา โดยครูสุขศึกษา การจัดสอนแบบสหสัมพันธ์ คือการจัดสอนสอดแทรกในวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาพลศึกษา วิทยาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และวิชาลูกเสือ อนุกาชาด ส่วนการจัดสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดสอนตามหลักสูตรที่นำวิชาหลาย ๆ วิชามาผสานกันเป็นหน่วยเดียว

4. คำถ้ามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 7

1. ท่านจะระบุความมุ่งหมายของการจัดการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ว่ามีอะไรบ้าง
2. ท่านจะอภิปรายการจัดการสอนโดยตรง การจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์ และการจัดการสอนแบบบูรณาการมาพอเข้าใจ
3. ท่านจะยกตัวอย่างการจัดการสอนแบบสหสัมพันธ์มาพอสังเขป